

ผลของการอบรมเชิงปฏิบัติการต่อความรู้ ทักษะ และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ของประชากรวัยแรงงาน*

บงลักษณ์ เมธากาญจนศักดิ์ Ph.D. (Nursing)** ปัทมา สุริต DNSc***

วาสนา รวยสูงเนิน Ph.D. (Nursing)** ศลวิวัฒน์ แสนโสม ปส.ด. (สาธารณสุข)**

บุษบา สมใจวงษ์ ปส.ด. (การพยาบาล)** มะลิวรรณ ศิลารัตน์ ปส.ด. (การพยาบาล)**

พีเชษฐ เรืองสุขสุด ปส.ด. (การพยาบาล)** วิภาวดี โพธิ์ไสภา Ph.D.****

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการอบรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการอบรมเชิงปฏิบัติการต่อความรู้ ทักษะ และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นของประชากรวัยแรงงาน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 72 ราย จากชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบ่งออกเป็น 4 ฐาน ได้แก่ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีถูกกัดและได้รับสารพิษ การช่วยฟื้นคืนชีพ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีมีบาดแผลและแผลไฟไหม้ และการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีกระดูกหักและข้อเท้าแพลง ประเมินผลการอบรมโดยเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อนและหลังการอบรม ผลการวิจัยพบว่า หลังการอบรมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ทั้งรายด้านและโดยรวมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และคะแนนเฉลี่ยทักษะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) รวมทั้งมีทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้สามารถช่วยให้ประชากรวัยแรงงานมีความรู้ ทักษะ และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเพิ่มขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยที่ดีขึ้นในชุมชน

คำสำคัญ : ความรู้ ทักษะ ทักษะ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การอบรมเชิงปฏิบัติการ วัยแรงงาน

วันที่รับบทความ 5 พฤษภาคม 2564 วันที่แก้ไขบทความเสร็จ 24 มิถุนายน 2564 วันที่ตอบรับบทความ 12 กรกฎาคม 2564

*ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยและฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนวัยแรงงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้จัดทำบทความต้นฉบับ E-mail: z3101_ps@hotmail.com

****อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Effects of the Workshop Training on Knowledge, Attitudes, and Skills of Basic First-Aid among Working-Age People*

Nonglak Methakanjanasak Ph.D.(Nursing)** Pattama Surit DNSc***

Wasana Ruaisungnoen Ph.D.(Nursing)** Donwivat Saesom Ph.D. (Public Health)**

Busaba Somjaivong Ph.D.(Nursing)** Maliwan Silarat Ph.D. (Nursing)**

Piches Reungsuksud Ph.D.(Nursing)** Wiphawadee Potisopha Ph.D.****

Abstract

This quasi-experimental research (one group pretest and posttest design) aimed to evaluate the effects of the workshop training on knowledge, attitudes, and skills of basic first-aid among working-age people. Seventy-two participants from a village in Khon Kaen were recruited. They received a 4-session workshop training, consisting of 1) basic first-aid for snake bite and chemical poisoning, 2) basic life support, 3) basic first-aid for wounds and burns, and 4) basic first-aid for fractures and ankle sprain. Knowledge, attitudes, and skills related to basic first-aid were assessed before and after the training. Results revealed that after attending the training, participants significantly increased in knowledge scores on overall and each domain of first-aid ($p<.01$). Also, their attitudes toward first-aid were significantly increased, comparing between before and after training ($p<.01$). Lastly, participants demonstrated the high level of first-aid skills in all domains, with the accuracy of performance over 80%. In conclusion, the workshop training can improve knowledge, attitudes, and skills of basic first-aid in working-age people which, in turn, help them to promote health and safety in the community.

keywords: knowledge; attitude; skill; first-aid; workshop training; working-age

Received 5 May 2021 Revised 24 June 2021 Accepted 12 July 2021

*Scholarships: Research and Training Center for Enhancing Quality of Life of Working-Age People, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

**Assistant professor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

***Assistant professor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University, Corresponding author, E-mail: z3101_ps@hotmail.com

****Lecturer, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

บทนำ

การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ เช่น ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก จมน้ำ ตกจากที่สูง กระตุกหัก เป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน ผลของอุบัติเหตุหากมีความรุนแรงอาจทำให้เกิดความพิการหรือถึงแก่ชีวิตได้ ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บอาจเสียชีวิตก่อนหรือขณะถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าบุคคลที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี อยู่ในช่วงวัยที่ต้องหารายได้เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว การออกไปทำงานนอกงานทำให้มีโอกาเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้มากกว่าวัยอื่น ๆ¹ ซึ่งอุบัติเหตุเกิดจากความผิดพลาดของทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้าง² และทำให้เกิดการบาดเจ็บ เสียชีวิต และสูญเสียทรัพย์สิน³

การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบอุบัติเหตุ ณ จุดเกิดเหตุ ก่อนที่รถพยาบาลจะมาถึงและนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล ซึ่งการปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่ถูกต้องสามารถลดการเสียชีวิตและความรุนแรงที่เกิดจากอุบัติเหตุได้⁴ อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น⁵⁻¹⁰ รวมทั้งไม่เคยผ่านการอบรมมาก่อน⁷ บางคนมีทัศนคติเชิงลบต่อการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและไม่เต็มใจให้ความช่วยเหลือ⁶ เนื่องจากขาดความมั่นใจ กลัวว่าจะทำอันตรายผู้บาดเจ็บ และกลัวทำผิดกฎหมาย¹⁰ แต่หากประชาชนได้รับความรู้ก็จะมีทัศนคติที่ถูกต้อง สามารถดูแลตนเอง และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเกิดอุบัติเหตุได้ รวมทั้งมีความเป็นไปได้ในการช่วยชีวิต และลดความรุนแรงของการบาดเจ็บ⁷⁻⁸ มีหลายการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การอบรมช่วยเพิ่มความรู้^{4,7,9,10} ทักษะ^{7-8,10,11} และทักษะ⁷ นอกจากนี้ยังพบว่าบุคคลมีความต้องการที่จะได้รับการอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะของตนเอง^{7,12}

ชุมชนบ้านโนนม่วงเป็นชุมชนหนึ่งที่มีพื้นที่ติดรั้วมหาวิทยาลัยขอนแก่น เดิมมีลักษณะเป็นสังคมแบบชนบท ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร

ปัจจุบันลักษณะของชุมชนเปลี่ยนเป็นแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากกระแสความเจริญทางเศรษฐกิจ เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ร้านอาหาร หอพัก โรงแรม คอนโดมิเนียม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนนี้เปลี่ยนไป คนที่อยู่ในวัยแรงงานต้องออกไปทำงานนอกบ้านทั้งผู้หญิงและผู้ชาย งานส่วนใหญ่เป็นงานรับจ้างที่ต้องใช้แรงและลักษณะงานมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ เช่น งานก่อสร้าง งานรับจ้าง (คนสวน แม่บ้าน พนักงานทำความสะอาด แม่ครัว พนักงานเสิร์ฟอาหาร) เป็นต้น เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยได้สอบถามคนวัยแรงงานในชุมชน จำนวน 10 ราย พบว่า มีการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานทุกปี เช่น หกล้ม ตกจากที่สูง ถูกตีหรือกระแทกจากอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน ถูกสารเคมีสัมผัสที่ผิวหนัง ถูกกัด ถูกน้ำร้อนลวก เป็นต้น เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ผู้ให้ข้อมูลทุกคนบอกว่าเคยได้ข้อมูลมาบ้างผ่านทางทีวี หรือแผ่นพับของโรงพยาบาล แต่ไม่ทราบรายละเอียดที่ชัดเจน รวมทั้งไม่เคยผ่านการอบรมในเรื่องนี้มาก่อน จึงไม่แน่ใจว่าควรทำอะไรเมื่อตนเองหรือผู้อื่นเกิดอุบัติเหตุ บางคนคิดว่าการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเป็นหน้าที่ของแพทย์และพยาบาล อย่างไรก็ตามหลายคนมองเห็นว่าความรู้และทักษะเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเป็นเรื่องจำเป็นที่ตนควรเรียนรู้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าประชากรวัยแรงงานในชุมชนบ้านโนนม่วงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน แต่ยังขาดความรู้และทักษะ รวมทั้งมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะช่วยให้ประชากรกลุ่มนี้มีความรู้ ทักษะ และทักษะเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่ถูกต้อง โดยใช้การอบรมเชิงปฏิบัติซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ที่ถือว่ามีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนจะได้ความรู้เชิงวิชาการและได้ฝึกปฏิบัติผ่านทางวิทยากรที่มีความรู้และความชำนาญในเรื่องดังกล่าว อีกทั้งผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้¹³ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าการอบรม

เชิงปฏิบัติการนี้จะเป็นการเสริมสร้างความรู้และความสามารถของบุคคลด้านการดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมศักยภาพของบุคคลให้สามารถพึ่งตนเองด้านการดูแลสุขภาพ และลดปัญหาความรุนแรงที่เกิดจากอุบัติเหตุ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการอบรมเชิงปฏิบัติการต่อความรู้ ทักษะ และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นของประชากรวัยแรงงาน

สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1: หลังจากเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากกว่าก่อนเข้ารับการอบรม

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2: หลังจากได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติดีกว่าก่อนเข้ารับการอบรม

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3: หลังจากได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการปฏิบัติอย่างถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียว โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของการอบรมเชิงปฏิบัติการต่อความรู้ ทักษะ และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นของประชากรวัยแรงงาน

ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

- 1) ตัวแปรต้น คือ การอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- 2) ตัวแปรตาม คือ ความรู้ ทักษะ และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ประชากร เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 3, 12, 19, 23 และ 27 ต. บ้านโนนม่วง อ. เมือง จ. ขอนแก่น โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการวิจัยตามเกณฑ์ (inclusion criteria) ดังนี้ 1) มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง 2) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว 3) มีการรับรู้ สติสัมปชัญญะดี และสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ และ 4) มีความสมัครใจและยินดีเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ สำหรับเกณฑ์ในการคัดกลุ่มตัวอย่างออกจากการวิจัย (exclusion criteria) มีดังนี้ 1) มีภาวะแทรกซ้อนที่ร้ายแรงจากโรคหรือการเจ็บป่วยที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมการอบรม เช่น โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น 2) อยู่ในขณะตั้งครรภ์ และ 3) ติดภารกิจนอกพื้นที่ขณะทำการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากสูตร (นิคมถนอนเสียง)¹⁴

$$N = \frac{(Z_1 - \alpha/2 + Z_1 - \beta)^2 \sigma^2}{\Delta^2}$$

ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 55 คน และเพื่อป้องกันการสูญเสียกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 30 (17 คน) ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้จึงมีทั้งสิ้น 72 คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินงาน ดังนี้ 1) สํารวจรายชื่อประชากรวัยแรงงานที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด และ 2) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน (simple random sampling) จนได้จำนวนครบตามที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยพัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง⁴⁻⁷ การอบรมเชิงปฏิบัติการ

แบ่งออกเป็น 4 ฐานดังนี้ ฐานที่ 1 การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีถูกกัดและได้รับสารพิษ ฐานที่ 2 การช่วยฟื้นคืนชีพ ฐานที่ 3 การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีมีบาดแผลและแผลไฟไหม้ และฐานที่ 4 การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีกระดูกหักและข้อเท้าแพลง ในแต่ละฐานกลุ่มตัวอย่างจะได้รับความรู้พร้อมฝึกปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น แบบประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และแบบประเมินทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ

2.2) แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีถูกกัด การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีได้รับสารพิษ การช่วยฟื้นคืนชีพ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีมีบาดแผลและแผลไฟไหม้ และการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีกระดูกหักและข้อเท้าแพลง ในแต่ละด้านมีข้อคำถาม 5 ข้อ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน และตอบผิดไม่ได้คะแนน แปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยรายด้านแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ 0-1.67 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับน้อย คะแนน 1.68-3.34 หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง และคะแนน 3.35-5 หมายถึง มีความรู้ในระดับมาก ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมการแปลผลแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ คะแนน 0-8.33 หมายถึง มีความรู้ในระดับน้อย คะแนน 8.34-16.66 หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง และคะแนน 16.67-25 หมายถึง มีความรู้ในระดับมาก

2.3) แบบประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีจำนวน 5 ข้อ เป็น rating

scale 5 ระดับ โดยข้อ 1, 2, 3 และ 5 เป็นคำถามเชิงบวก และมีการให้คะแนนดังนี้ ค่าคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วย ค่าคะแนน 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ ค่าคะแนน 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย และค่าคะแนน 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนข้อ 4 เป็นคำถามเชิงลบ และมีการให้คะแนนดังนี้ ค่าคะแนน 5 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าคะแนน 4 หมายถึง ไม่เห็นด้วย ค่าคะแนน 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ ค่าคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วย และค่าคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 5-25 คะแนน แปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ 0-1.8 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คะแนน 1.9-2.6 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย คะแนน 2.7-3.4 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 3.5-4.2 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก และคะแนน 4.3-5.0 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมแปลผลดังนี้ คะแนน 1-5 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คะแนน 6-10 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย คะแนน 11-15 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 16-20 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก และคะแนน 21-25 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด

2.4) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ใช้ประเมินกลุ่มตัวอย่างขณะเข้าฝึกปฏิบัติตามฐาน แบ่งหัวข้อการประเมินทักษะเป็น 9 ด้าน ได้แก่ กรณีถูกกัด กรณีได้รับสารพิษ การช่วยฟื้นคืนชีพ กรณีมีบาดแผล กรณีมีแผลไฟไหม้ กรณีกระดูกสันหลังส่วนเอวหัก กรณีข้อเท้าแพลง กรณีมีกระดูกปลายแขนหัก และกรณีมีกระดูกต้นขาหัก โดยประเมินว่าปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนได้ “ถูกต้อง” หรือ “ไม่ถูกต้อง”

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบประเมินความรู้ ทัศนคติ และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นผ่านการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการปฐมพยาบาล

เบื้องต้นกรณีอุบัติเหตุดูถูกเงิน จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าเท่ากับ 0.89, 0.80, และ 0.88 ตามลำดับ และผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยนำไปทดสอบกับประชากรวัยแรงงานที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย แบบประเมินความรู้และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นหาค่าความเชื่อมั่นจากสูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Formula 20: KR-20) ได้ค่าเท่ากับ 0.80 และ 0.81 ตามลำดับ ส่วนแบบประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นหาค่าความเชื่อมั่นจากสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) หลังจากได้รับการอนุมัติจากศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น แล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลพร้อมแนบโครงการวิจัยถึงผู้นำชุมชน ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3, 12, 19, 23 และ 27 และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ต.บ้านโนนม่วง อ.เมือง จ.ขอนแก่น หลังจากนั้นขอเข้าพบผู้นำชุมชนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการวิจัย

2) ขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนช่วยสำรวจรายชื่อประชากรวัยแรงงานที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด

3) เมื่อได้รายชื่อแล้วผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากแบบไม่ใส่คืนจนได้จำนวนครบตามที่กำหนด

4) หลังจากนั้นผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการวิจัย รวมทั้งสิทธิในการเข้าร่วมการวิจัย หากกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมผู้วิจัยขอให้กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อเพื่อแสดงความยินยอม หลังจากนั้นนัดหมายวันและเวลาที่จะเข้ารับการอบรม

5) เมื่อถึงวันเข้ารับการอบรมผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการอบรมโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปแบบประเมินความรู้และแบบประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วให้กลุ่มตัวอย่างนำไปใส่ในกล่องที่เตรียมไว้

6) หลังจากนั้นผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มๆละ 18 คน แล้วอธิบายการเข้าฐานโดยมีทั้งหมด 4 ฐานตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มจะหมุนเวียนเข้าที่ละฐานจนกว่าจะครบ โดยใช้เวลาฐานละ 40 นาที ในแต่ละฐานกลุ่มตัวอย่างจะได้รับความรู้จากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและฝึกปฏิบัติ

7) ในระหว่างที่กลุ่มตัวอย่างฝึกปฏิบัติผู้ช่วยวิจัย (ที่ผ่านการเรียนรู้และทดสอบการใช้แบบสอบถามมาแล้ว) เก็บข้อมูลโดยสังเกตการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างและลงบันทึกการปฏิบัติในแบบประเมินทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

8) เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าครบทุกฐานแล้วผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการอบรมโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินความรู้และแบบประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เมื่อตอบแบบประเมินเสร็จแล้วให้กลุ่มตัวอย่างนำไปใส่ในกล่องที่เตรียมไว้

9) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้วนำมาวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป statistical package for the social science (SPSS) version 20 โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3) ทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นใช้ค่าความถี่ และร้อยละ และ 4) การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับ

การปฐมพยาบาลเบื้องต้นภายในกลุ่ม ใช้สถิติ paired t-test โดยข้อมูลผ่านการทดสอบการกระจายแบบโค้งปกติด้วยสถิติ kolmogorov-smirnov test

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2558 เลขที่ HE 582181 โดยผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) ชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการวิจัย รวมทั้งประโยชน์และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นให้กลุ่มตัวอย่างทราบก่อนตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย 2) หากกลุ่มตัวอย่างยินดียินยอมให้เข้าร่วมงานวิจัยให้ลงลายมือชื่อในใบยินยอม 3) ในระหว่างดำเนินการวิจัยกลุ่มตัวอย่างสามารถออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลเสียใดๆ ตามมา 4) การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมและไม่แสดงข้อมูลที่สามารถระบุกลุ่มตัวอย่างได้ และ 5) ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บเป็นความลับและถูกทำลายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 80.5 อายุอยู่ระหว่าง 17-77 ปี (อายุเฉลี่ย 57 ปี) สถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 70.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 75.3 และประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 48.1

2. ความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่าหลังการอบรมกลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้รายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้โดยรวมเพิ่มขึ้นจาก 16.06 (SD 3.34) ระดับปานกลาง เป็น 19.40 (SD 1.66) ระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ($n = 72$)

ความรู้	ก่อนอบรม		ระดับ	หลังอบรม		ระดับ	95 % Confidence Interval of the Difference		P
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD		Lower	Upper	
- การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีถูกงูกัด	3.01	1.27	ปานกลาง	3.90	1.00	มาก	-1.13	-0.65	<.01*
- การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีได้รับสารพิษ	4.50	0.61	มาก	4.81	0.40	มาก	-0.41	-0.20	<.01*
- การช่วยฟื้นคืนชีพ	2.81	0.66	ปานกลาง	3.19	0.66	ปานกลาง	-0.51	-0.27	<.01*
- การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีมีแผลและแผลไฟไหม้	1.71	0.66	ปานกลาง	3.10	0.51	ปานกลาง	-1.57	-1.21	<.01*
- การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีกระดูกหักและข้อเท้าแพลง	4.03	1.09	มาก	4.40	0.60	มาก	-0.54	-0.21	<.01*
- โดยรวม	16.06	3.34	ปานกลาง	19.40	1.66	มาก	-3.96	-2.73	<.01*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ทศนคติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของทศนคติต่อการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่าหลังการอบรมกลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยของทศนคติรายด้านดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($p < .01$) และค่าคะแนนเฉลี่ยของทศนคติโดยรวมดีขึ้นจาก 19.86 (SD 1.98) ระดับมาก เป็น 21.71 (SD 2.36) ระดับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของทศนคติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ (n = 72)

ทัศนคติ	ก่อนอบรม		ระดับ	หลังอบรม		ระดับ	95% Confidence Interval of the Difference		P
	X̄	SD		X̄	SD		Lower	Upper	
- การเรียนรู้เรื่องการปฐมพยาบาลมีความสำคัญมาก	4.06	0.58	มาก	4.36	0.51	มากที่สุด	-0.47	-0.17	<.01*
- การให้ความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลแก่ชุมชนเป็นสิ่งจำเป็น	4.01	0.62	มาก	4.33	0.50	มากที่สุด	-0.43	-0.12	<.01*
- การเรียนรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเป็นสิ่งที่ยากและซับซ้อน	3.78	0.61	มาก	4.30	0.48	มากที่สุด	-0.71	-0.35	<.01*
- การปฐมพยาบาลเป็นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์เท่านั้น	3.85	0.36	มาก	4.31	0.49	มากที่สุด	-0.59	-0.32	<.01*
- ถ้าฉันมีความรู้และทักษะในการปฐมพยาบาลฉันจะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นได้	4.14	0.56	มาก	4.40	0.52	มากที่สุด	-0.37	-0.16	<.01*
- โดยรวม	19.86	1.98	มาก	21.71	2.36	มากที่สุด	-2.43	-1.27	<.01*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ทักษะการปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้น หลังการอบรมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการปฏิบัติรายด้านทั้ง 9 ด้านถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 โดยทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีได้รับสารพิษและกรณีกระดูกสันหลังส่วนเอวหักถูกต้องร้อยละ 100 ทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีข้อเท้าแพลง และกรณีมีกระดูกต้นขาหักถูกต้อง

ร้อยละ 98.6 ทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีถูกงูกัดและกรณีมีแผลไฟไหม้ถูกต้องร้อยละ 97.2 ทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีมีบาดแผลถูกต้องร้อยละ 93.0 และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีมีกระดูกปลายแขนหักถูกต้องร้อยละ 90.3 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทักษะการปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้นรายด้าน
(n = 72)

ทักษะการปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
1. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีถูกงูกัด		
- ถูกต้อง	70	97.2
- ไม่ถูกต้อง	2	2.8
2. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีได้รับสารพิษ		
- ถูกต้อง	72	100
- ไม่ถูกต้อง	0	0
3. การช่วยฟื้นคืนชีพ		
- ถูกต้อง	71	98.6
- ไม่ถูกต้อง	1	1.4
4. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีมีบาดแผล		
- ถูกต้อง	67	93.0
- ไม่ถูกต้อง	5	7.0
5. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีมีแผลไฟไหม้		
- ถูกต้อง	70	97.2
- ไม่ถูกต้อง	2	2.8
6. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีกระดูกสันหลังส่วนเอวหัก		
- ถูกต้อง	72	100.0
- ไม่ถูกต้อง	0	0
7. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีข้อเท้าแพลง		
- ถูกต้อง	71	98.6
- ไม่ถูกต้อง	1	1.4
8. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีมีกระดูกปลายแขนหัก		
- ถูกต้อง	65	90.3
- ไม่ถูกต้อง	7	9.7
9. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีมีกระดูกต้นขาหัก		
- ถูกต้อง	71	98.6
- ไม่ถูกต้อง	1	1.4

การอภิปรายผล

ก่อนเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในระดับปานกลางถึงมาก และมีค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างอาจเคยผ่านการอบรมหรือได้รับความรู้มาบ้าง ทำให้มีความรู้และทัศนคติค่อนข้างดีต่อการปฐมพยาบาลเบื้องต้น อย่างไรก็ตามการพัฒนาความรู้ ทัศนคติ และทักษะการปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลเหล่านั้นมีศักยภาพและความสามารถที่จะดูแลช่วยเหลือให้ประชาชนในชุมชนมีความปลอดภัยและมีสุขภาพที่ดี หลังเข้ารับการอบรมกลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษาตามสมมุติฐานดังต่อไปนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 หลังจากเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากกว่าก่อนเข้ารับการอบรมทั้งค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้รายด้านและโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่อยู่ในการอบรม โดยแบ่งเป็นฐานความรู้ที่ให้ข้อมูลเฉพาะเรื่อง และในแต่ละฐานกลุ่มตัวอย่างจะได้ทั้งความรู้จากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญรวมทั้งได้ฝึกปฏิบัติ ในการให้ความรู้กลุ่มตัวอย่างได้รับสื่อการสอน เช่น แผ่นพับ ซึ่งสามารถใช้ทบทวนความรู้ในระหว่างการฝึกปฏิบัติและยังนำกลับไปใช้ที่บ้านได้ด้วย นอกจากนี้ในการฝึกปฏิบัติใช้การจำลองจากสถานการณ์จริงรวมทั้งบทบาทสมมติ พร้อมทั้งมีการใช้วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น หุ่นจำลอง ไม้ตาม ไม้กระดาน ผ้าพันแผล ผ้าก๊อส ผ้าสะอาด เป็นต้น ซึ่งลักษณะการจัดกิจกรรมที่เน้นการให้ความรู้ในประเด็นที่สำคัญต่อการนำไปใช้เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับโมเดลการเรียนรู้ของวัยผู้ใหญ่¹⁵⁻¹⁶ ที่ประกอบด้วย 1) มโนทัศน์ของผู้เรียน (self-concept) โดยบุคคลที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่จะมีวุฒิภาวะสูง เป็นตัวของตัวเอง และสามารถชี้นำตนเอง

เมื่อได้รับความรู้ที่เหมาะสม 2) ประสบการณ์ของผู้เรียน (experience) ใช้เป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าของการเรียนรู้ ซึ่งบุคคลที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่จะมีพื้นฐานในการเปิดกว้างเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่¹⁷ 3) ความพร้อมที่จะเรียน (readiness) บุคคลที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียน เมื่อรู้สึกว่ามันมีความจำเป็นต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตนเอง เนื่องจากวัยผู้ใหญ่มีเกี่ยวข้องกับหน้าที่การงาน ความเป็นอยู่ และบทบาทภารกิจ ซึ่งความพร้อมที่จะเรียนนี้จะเปลี่ยนไปตามภารกิจของแต่ละช่วงวัยด้วย บุคคลวัยนี้มักให้ความสำคัญกับเรื่องราวที่มาจากชีวิตจริงและพร้อมที่จะเรียนรู้ตามการเปลี่ยนแปลงของบทบาทใหม่ทางสังคม¹⁶⁻¹⁸ และ 4) แนวทางการเรียนรู้ (orientation of learning) บุคคลที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ โดยใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลางและเรียนรู้ถึงสิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้¹⁶⁻¹⁷ นอกจากนี้ยังพบว่าบุคคลวัยนี้มีแรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเรียนรู้มากกว่าปัจจัยภายนอก ดังนั้นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับวัยผู้ใหญ่ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (active participation) เน้นการเชื่อมโยงความแตกต่างระหว่างบุคคล การเป็นผู้นำตนเอง และประสบการณ์ในชีวิต สิ่งเหล่านี้เป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ การจัดอบรมครั้งนี้ใช้เรื่องราวในชีวิตจริงมาเป็นแนวทางของการให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติ ซึ่งการใช้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและตรงกับความต้องการของผู้เรียนจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีได้^{15,17} นอกจากนี้การใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยวิทยากรไม่จำเป็นต้องบรรยายเพียงอย่างเดียว รูปแบบการอบรมใช้การระดมความคิดเห็น การฝึกปฏิบัติจริง บทบาทสมมติ เกม และกิจกรรมกลุ่ม รวมทั้งการเสริมสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ใช้เวลาที่เหมาะสม หรือแทรกกิจกรรมเพื่อให้เกิดความน่าสนใจหรือกระตุ้นทางกายภาพ เช่น การเปลี่ยนผั่งที่นั่งหรือห้องประชุม รวมถึงการสร้างบรรยากาศให้เบื่อกันเอง สนุกสนานกับกิจกรรม¹⁸ โดยการศึกษาครั้งนี้

ใช้หลักการผสมผสานดังกล่าวจึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเพิ่มขึ้นและสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา^{4,7,9,10,19-21}

สมมุติฐานข้อที่ 2 หลังจากเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติดีกว่าก่อนเข้ารับการอบรมทั้งรายด้านและโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมและสังคมขึ้นอยู่กับ 1) การยินยอม (compliance) ตัวอย่างเช่น การยอมรับผู้อื่นเพราะหวังรางวัล หรือการหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ 2) การเลียนแบบ (identification) หมายถึง การแสดงออกเพื่อให้เหมือนกับสมาชิกในสังคม หรือให้คนอื่นเห็นว่าตนเองเก่ง หรือเพื่อความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น และ 3) การรับอิทธิพลจากคนอื่นเนื่องจากตรงกับค่านิยมของตน (internalization) โดยทัศนคตินี้มีแนวโน้มที่จะเป็นค่านิยมของบุคคล²¹ ดังนั้นการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับทัศนคติทางสังคมจากบุคคลอื่น โดยเน้นต้นแบบที่เป็นผู้แนะนำและสาธิต ร่วมกับการให้ข้อมูลเชิงบวกการจำลองสถานการณ์จริงในการฝึกปฏิบัติ และการให้ข้อมูลย้อนกลับว่าทำได้ หรือไม่ได้ และต้องปรับปรุงอย่างไร จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา^{7-8,10-11,20}

สมมุติฐานข้อที่ 3 หลังจากเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปฏิบัติผ่านเกณฑ์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ คือ มีทักษะการปฏิบัติอย่างถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 เป็นการยืนยันว่าเมื่อบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงในความรู้และทัศนคติจะส่งผลต่อการกระทำของบุคคล ซึ่งอาจเกิดจากการสะสมประสบการณ์มาจากอดีตหรือเกิดจากการรับรู้ใหม่มา

กำหนดเป็นแนวปฏิบัติตามความคิดเห็นเพิ่มเติมของตัวเองจึงนำมาทดลองกระทำ และทำการประเมินผลเมื่อเห็นประโยชน์จึงยึดเป็นแนวปฏิบัติของตนเองต่อไป อธิบายได้ว่าการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักมโนคติการเรียนรู้ของผู้ใหญ่¹⁴⁻¹⁶ ส่งผลต่อการเรียนรู้ในชั้นการปฏิบัติและสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา^{7,20}

โดยสรุป การอบรมเชิงปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้นนี้ช่วยให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ทักษะ และทักษะการปฏิบัติที่ดีขึ้น การวิจัยนี้สามารถตอบสมมุติฐานได้ทั้ง 3 ข้อ

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นลักษณะนำร่องและมีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาของการเก็บข้อมูล จึงใช้การวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียวและประเมินผลลัพธ์หลังสิ้นสุดการอบรมทันที จึงมีข้อจำกัดในการประเมินผลลัพธ์ระยะยาว ดังนั้น หากมีการทำวิจัยในเรื่องนี้ต่อไปควรออกแบบทำการทดลองแบบมีกลุ่มเปรียบเทียบและติดตามประเมินผลลัพธ์ในระยะยาวขึ้น เช่น 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี จะทำให้ได้ผลการศึกษาน่าเชื่อถือมากขึ้น นอกจากนี้การอบรมครั้งนี้ใช้รูปแบบการเข้าเรียนฐานจึงใช้พื้นที่บริเวณกว้าง อีกทั้งสามารถจัดหาอุปกรณ์และงบประมาณในการทำวิจัยได้อย่างเพียงพอ หากนำรูปแบบการอบรมนี้ไปใช้ในบริบทพื้นที่อื่นที่มีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่และงบประมาณ ควรมีการปรับปรุงแบบการอบรมให้เหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณศูนย์วิจัยและฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนวัยแรงงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่สนับสนุนเงินทุนในการศึกษาวิจัยนี้

References

1. Accident Center. Accident statistics [Internet]. [cited 2019 Mar 20]. Available from: http://wp4.moneyboxz.com/?page_id=388. (in Thai)
2. Wahab N. Website Department of Occupational Safety and Health Malaysia. [Internet]. [cited 2021 June 15]. Available from: <http://www.dosh.gov.my/index.php/en/component/content/article/352-osh-info/accidentcase/955-accident-case>.
3. Chim BLH, Chum CJ, Wah FK. Accidents in construction sites: A study on the causes and preventive approaches to mitigate accident rate. *INTI Journal* 2018; 1(3): 1-12.
4. Abbas A, Bukhari SI, Ahmad F. Knowledge of first aid and basic life support amongst medical students: A comparison between trained and untrained students. *J Pak Med Assoc* 2011; 61(6): 613-6
5. Deepak M. A study on assessment of knowledge on practice regarding first aid measures among the self-help groups in selected areas of Mangalore with a view to develop information module. *NUJHS* 2012; 2(3): 25-30.
6. Midani O, Tillawi T, Saqer A, Hammami MB, Taifour H, Mohammad H. Knowledge and attitude toward first aid: A cross-sectional study in the United Arab Emirates. *Avicenna J Med* 2019; 9(1): 1-7.
7. Teng Y, Li Y, Xu L, Chen F, Chen H, Jin L, et al. Awareness, knowledge and attitudes towards cardiopulmonary resuscitation among people with and without heart disease relatives in South China: A cross-sectional survey. *BMJ Open* 2020; 10(12): e041245.
8. Semwal J, Bakshi RK, Juyal R, Deepshikha, Vyas S, Kandpal SD. Study of knowledge and attitudes to first aid among school children of Doiwalablock, Dehradun. *International Journal of Community Medicine and Public Health* 2017; 4(8): 2934-8.
9. Oteir AO, Almhdawi KA, Kanaan SF, Alwidyan MT, Williams B. Cardiopulmonary resuscitation level of knowledge among allied health university students in Jordan: A cross-sectional study. *BMJ Open* 2019; 9(11): e031725.
10. Bandyopadhyay L, Manjula M, Paul B, Dasgupta A. Effectiveness of first-aid training on school students in Singur Block of Hooghly District, West Bengal. *J Family Med Prim Care* 2017; 6(1): 39-42.
11. Jiang Y, Wu B, Long L, Li J, Jin X. Attitudes and willingness toward out-of-hospital cardiopulmonary resuscitation: A questionnaire study among the public trained online in China. *BMJ Open* 2020; 10(10): e038712.
12. Jamaludin TSS, Zakaria MAB, Saidi S, Chan CM. A literature review on knowledge, awareness and attitude related to first aid among university students. *Scholars Journal of Applied Medical Sciences* 2018; 6(7): 2660-4.
13. Workshop Training [Internet]. [cited 2020 Mar 20]. Available from: <http://www.slideshare.net/sitthi/1-8845503>. (in Thai)
14. Thanomsing N. Sample size calculation. [cited 2020 Mar 20]. Available from: https://home.kku.ac.th/nikom/516201_sample_size_nk2561.pdf. (in Thai)
15. Jeanpetch T. Self-development of adults. *Kuakarun Journal of Nursing* 2014; 21(1): 17-23. (in Thai)

16. Sakcharoen P. Adult learning theory and self-directed learning concept: Learning process for promoting lifelong learning. *Journal of The Royal Thai Army Nurses* 2015; 16(1):8-3. (in Thai)
17. Psychology of Adult Learning [Internet]. [cited 2015 Dec 25]. Available from: [http:// www.blendedlearning.in.th/pluginfile.php/415/mod_page/content/3/Audlt_Learning_final.pdf](http://www.blendedlearning.in.th/pluginfile.php/415/mod_page/content/3/Audlt_Learning_final.pdf). (in Thai)
18. Maneewong W. Articles how to arrange adult training to be effective [Internet]. [cited 2015 Dec 25]. Available from: http://www.ddd.go.th/web_psd/knowledge/knowledge/2555/sarei20.pdf. (in Thai)
19. Janda S, Wattananon W, Klungklang R, Amornrojanavaravutti W, Juree Sansuk J, Maliton M, et al. Outcome of training curriculum development for village health volunteer using humanized health care concept case study: Semi urban communities Muang district Khonkaen province. *KKU journal for public health research* 2012; 10(Special Issue):54-62. (in Thai)
20. Pattaragorranan N, Intarakamhang U, Rojsomrith W, Sripairot N, Intarakamhang U. The development of training package using experiential learning process to enhance the public consciousness of red cross youth volunteers. *Journal of Behavioral Science* 2013; 19(1):23-36. (in Thai)
21. Ajzen I. Constructing a TpB questionnaire: Conceptual and methodological considerations [Internet]. [cited 2015 Dec 25]. Available from: <https://pdfs.semanticscholar.org/0574/b20bd58130dd5a961f1a2db10fd-1fcbae95d.pdf>.